

เชื้อเพลิงชีวมวล พลังงานที่ยังไม่ยั่งยืน

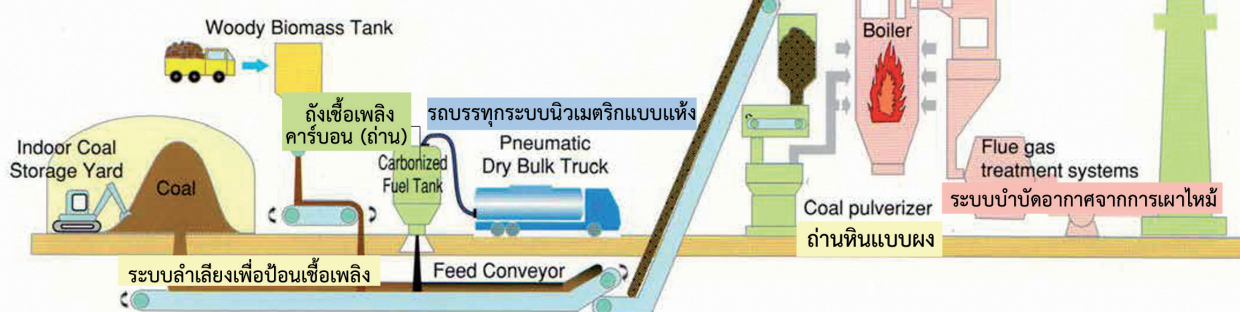
กระแสการผลักดันการผลิตไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงชีวมวลในประเทศไทย เจริญนโยบาย สร้างความสับสนให้กับผู้ประกอบการตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงไฟฟ้าที่ใช้เชื้อเพลิงชีวมวล ท่านทราบหรือไม่ว่า เชื้อเพลิงชีวมวลที่คนไทยใช้อยู่กว่าร้อยละ 80 มาจากเศษไม้ ขี้เลื่อย ขี้เถ้า หรือไม้คอกตามอายุแล้วนำมาแปรรูปเป็นไม้แผ่นส่งออก ซึ่งส่วนใหญ่ก็ขายให้กับลูกค้ารายใหญ่แทบจะรายเดียว คือประเทศจีน เชื้อเพลิงชีวมวลไทยจึงตั้งอยู่บนความเสี่ยง หากวันใดลูกค้ารายใหญ่ลดการนำเข้าลง วันนั้นเชื้อเพลิงชีวมวลไทยจะขาดแคลนทันที เนื่องจากการแปรรูปไม้ ก็จะไม่ค่อยมี

การบริหารความเสี่ยงในเรื่องนี้ก็คือ ประเทศไทยควรส่งเสริมให้มีการปลูกไม้โตเร็วตั้งแต่วันนี้ โดยไม่ต้องถามว่า ราคาจะสูงกว่าเศษไม้จากขี้เลื่อยหรือไม่ ผู้เขียนจึงได้คัดลอกข้อมูลบางตอนจากกรมป่าไม้ และกรมวนารักษ์มาให้ท่านเป็นข้อมูลว่า หากปลูกไม้โตเร็วต้องหาที่ว่างส่วนไหนของประเทศที่ยังพอปลูกได้บ้าง ดังต่อไปนี้

"ไม้โตเร็ว" เป็นวัตถุดิบอีกประเภทที่สามารถนำมาใช้เป็นพลังงานทดแทนได้ เนื่องจากองค์ประกอบของไม้ประกอบด้วย เซลลูโลส ร้อยละ 50 เฮมิเซลลูโลส ร้อยละ 25 และลิกนิน ร้อยละ 25 สามารถแบ่งไม้โตเร็วในแง่ของการใช้ประโยชน์ว่า มีอัตราการเติบโตไม่น้อยกว่า 2.5 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ต่อปี และจะต้องมีอายุครบรอบหมุนเวียนในการตัดฟันไม่เกิน 7 ปี ไม้โตเร็วที่นิยมปลูกมีมากมายหลายชนิด มีทั้งชนิดพื้นเมืองและไม้ต่างถิ่น เช่น ไม้เลื้อย ช่อ หักฟ้า ไม้สนทะเล ซึ่งเป็นไม้โตเร็วพื้นเมืองของไทย ในขณะที่ไม้สนประติพัทธ์ สนคาริเบีย สนโอคาร์ปา กระดินณรงค์ กระดินยักษ์ กระดินเทพา และยูคาลิปตัส เป็นไม้โตเร็วต่างถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม้ยูคาลิปตัส

Biomass Fuel Flowchart
การผสมเชื้อเพลิงในโรงไฟฟ้าถ่านหิน

พื้นที่ที่เหมาะสมในการส่งเสริมการปลูกไม้ เพื่อเป็นเชื้อเพลิงวัตถุดิบในการผลิตเชื้อเพลิงชีวมวล

1. พื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้

จากนโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. 2528 ที่กำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม้ในอัตราร้อยละ 40 ของเนื้อที่ประเทศ (129 ล้านไร่) จำแนกเป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ร้อยละ 25 (81 ล้านไร่) และป่าเศรษฐกิจ ร้อยละ 15 (48 ล้านไร่) ทำให้มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ ในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเมื่อมีการถ่ายทอดลงมาสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในยุทธศาสตร์ด้านการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องได้กำหนดเพิ่มเติมพื้นที่ป่าเศรษฐกิจให้บรรลุเป้าหมายร้อยละ 15 ของประเทศ ในอีก 20 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2579) ในปัจจุบันประเทศไทยมีเนื้อที่ป่าไม้ประมาณ 102 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.58 ของเนื้อที่ประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ทำให้ยังขาดพื้นที่ป่าเศรษฐกิจที่ยังไม่ครบตามเป้าหมายอยู่อีกประมาณ 26 ล้านไร่ ประกอบกับความต้องการใช้ไม้ภายในประเทศที่เพิ่มสูงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยใน พ.ศ. 2559 มีปริมาณการใช้ไม้ในภาคครัวเรือน และใช้ เป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมอยู่ประมาณ 58 ล้านตัน และคาดการณ์ว่า จะเพิ่มขึ้นเป็น 156 ล้านตันใน พ.ศ. 2579 จึงเห็นได้ว่า ปริมาณไม้ที่ผลิตได้ในปัจจุบันยังคงมีข้อจำกัดและไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ไม้ของประเทศ และมีแนวโน้มที่จะขาดแคลนวัตถุดิบ ไม้ อย่างยิ่งในอนาคต

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ได้มีการกำหนดพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้อนุรักษ์ร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ ทั้งหมด และป่าเศรษฐกิจร้อยละ 15 ของพื้นที่ประเทศทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 49 ล้านไร่ โดยแบ่งได้ ดังนี้

1. ป่าชุมชน (ป่ามีสภาพ)	19.1 ล้านไร่
2. องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	11.1 ล้านไร่
3. ป่าเศรษฐกิจ (ป่าเอกชน)	3.0 ล้านไร่
4. พื้นที่ปลูกยางพาราในป่าสงวนแห่งชาติ	3.1 ล้านไร่
5. พื้นที่ปลูกสวนปาล์มในป่าสงวนแห่งชาติ	0.4 ล้านไร่
6. ป่าเสื่อมสภาพลุ่มน้ำ 3 4 และ 5	5.2 ล้านไร่
7. พื้นที่ส.ป.ก. และ ส่วนราชการอื่นๆ	5.0 ล้านไร่
8. พื้นที่ป่าเอกชน (ที่กรรมสิทธิ์)	8.6 ล้านไร่
9. พื้นที่สีเขียวในชุมชนเมืองและชนบท (70,000 หมู่บ้าน x 2.5 ไร่/ปี x 20ปี)	3.5 ล้านไร่
	รวม 49.0 ล้านไร่

กรมป่าไม้ได้กำหนดเป้าหมายที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามแผน ระยะเริ่มแรก ประมาณ 26 ล้านไร่

2. พื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมธนารักษ์

ข้อมูลที่ดินทั่วประเทศ 321 ล้านไร่ เป็นที่ราชพัสดุ 12.540 ล้านไร่ หรือร้อยละ 4 ของที่ดินทั่วประเทศ ใช้ในราชการเพื่อความมั่นคง 2.151 ล้านไร่ (อยู่ในระหว่างประสานนำส่งขึ้นทะเบียนราชพัสดุ) กรมธนารักษ์ บริหารจัดการ 10.389 ล้านไร่ โดยแบ่งเป็น ดังนี้

1. ใช้ในราชการร้อยละ 96 ของพื้นที่ราชพัสดุ (10.001 ล้านไร่)
2. จัดหาประโยชน์ร้อยละ 4 ของพื้นที่ราชพัสดุ (0.388 ล้านไร่)

ส่วนราชการครอบครองร้อยละ 96 ของพื้นที่ราชพัสดุ (10.389 ล้านไร่)

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กระทรวงกลาโหม	เนื้อที่ 4.601 ล้านไร่
2. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	เนื้อที่ 2.498 ล้านไร่
3. กระทรวงการคลัง	เนื้อที่ 1.636 ล้านไร่
4. อื่นๆ	เนื้อที่ 1.654 ล้านไร่

กระทรวงการคลัง : ในความครอบครองกรมธนารักษ์ ประมาณ 1.615 ล้านไร่ แปลงบ่อน้ำคicola (สวนปาล์ม) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประมาณ 0.900 ล้านไร่ จัดให้เช่า 0.440 ล้านไร่

ตัวอย่างข้อมูลที่ดินราชพัสดุรายจังหวัด

1. จังหวัดกาญจนบุรี	เนื้อที่ 3,486,325 ไร่
2. จังหวัดสุราษฎร์ธานี	เนื้อที่ 1,001,730 ไร่
3. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	เนื้อที่ 619,141 ไร่
4. จังหวัดราชบุรี	เนื้อที่ 541,872 ไร่
5. จังหวัดนครราชสีมา	เนื้อที่ 523,743 ไร่
6. จังหวัดกาฬสินธุ์	เนื้อที่ 310,182 ไร่
7. จังหวัดอุดรธานี	เนื้อที่ 247,495 ไร่
8. จังหวัดนครสวรรค์	เนื้อที่ 233,500 ไร่
9. จังหวัดเชียงใหม่	เนื้อที่ 218,183 ไร่
10. จังหวัดลพบุรี	เนื้อที่ 216,412 ไร่
.....	
75. จังหวัดสมุทรสาคร	เนื้อที่ 4,422 ไร่
76. จังหวัดสมุทรสงคราม	เนื้อที่ 2,605 ไร่

ต้องขอขอบคุณ **คณะกรรมการการพลังงานสถานิติบัญญัติ** **แห่งชาติ (สนช.)** ที่ได้ผลักดันให้มีการส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็ว เพื่อใช้เป็น เชื้อเพลิงทดแทนฟอสซิล นอกจากจะช่วยให้ชุมชนมีทางเลือกมากขึ้นในการ ปลูกพืชแล้ว ยังช่วยสร้างความมั่นคงด้านพลังงานระยะยาวอีกทางหนึ่ง ไม่ว่า นโยบายของกระทรวงพลังงานที่มีต่อพลังงานทดแทนจะกว้างไปมาอย่างไร แต่กติกาสังคมโลกยังคงยึดมั่นให้โลกเพิ่มพลังงานทดแทน เพื่อช่วยกันลด ภาวะเรือนกระจก สาเหตุจากการปล่อยไฟฟ้จากเชื้อเพลิงฟอสซิลจนเกิน ปริมาณสำรองที่ปลอดภัย และการนำค่าใช้จ่ายจากไฟสาธารณะทั่วประเทศ รวบรวมร้อยละ 10 ของการใช้ไฟฟ้าขั้นสุดท้ายของประเทศ มาบวกเข้าไปในค่า FT อย่างเช่นในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อราคาไฟฟ้าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากใช้มาจากพลังงานทดแทนไม้ 🌱

